

Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ahmet TEMEL

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Meryem ALTUN EKİZ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

İbrahim YILDIRAN

Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı ilköğretim öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklıkları üzerine geliştirilen ölçeğin günümüz şartlarında geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma 340'ı kadın, 269'u erkek olmak üzere toplam 609 ortaokul öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için Varimax döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Faktör yükleri .30'un üstünde olan 14 maddenin dört faktörde toplandığı görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizine göre ölçek kabul edilebilir uyum indeks değerine sahiptir. Bu yapı ile ölçeğin genelinde varyansın %55,128'ini açıklamıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .61 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeğinin ortaokul öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklığını belirlemek için uygun, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Adil Oyun, Centilmenlik, Ortaokul, Ölçek

A Study on the Validity and Reliability of the Frequency of Exhibiting Fair Play Behaviors Scale

Abstract

The aim of this study is to investigate the validity and reliability of the scale developed on the frequency of Fair Play behaviors of primary school students. The study was conducted on 609 middle school students, 340 of whom were female and 269 were male. In order to determine the construct validity of scale; the Explanatory Factor Analysis (AFA) was conducted through Varimax rotation with principal component analysis. According to the data obtained, 14 items with factor loads above 0.30 were collected in five factors. According to confirmatory factor analysis, the scale has an acceptable agreement in dex value. With this structure, the scale explained 55,128% of the total variance. Cronbach Alpha internal consistency coefficient of the scale were calculated as .61. As a result, it can be stated that the frequency of exhibiting Fair Play Behaviors Scale is a suitable, valid and reliable in or order to determine the frequency of Fair Play behaviors of middle school students.

Keywords: Fair Play, Sportsmanship, Middle school, Scale

GİRİŞ

Spor rakibini öldürmeye, onu ezmeye, onu küçük düşürmeye dayanmaz, kedinin fareyle oynadığı gibi değil, çocuğun çocukla oynaması gibi yani insanlık kapasitesini geliştirmek için rakibini alçaltmadan, ona destek olarak onunla oynamaya dayanır (Topan, 2011). Morgan, Meier ve Schneider'e göre (2001), spor kendi ahlaki standartlarını ve gerekliliklerini katılanlara empoze eder (Morgan, vd., 2001). "Fair Play" ve "iyi bir spor olma" bu ahlaki standartları ve gereklilikleri karşılamaktadır (Eitzen, 2006). Ne pahasına olursa olsun kazanmak fikri Fair Play ruhuyla bağdaşmaz. Bütün bunların asil bir rekabet çerçevesi içinde bulunması gereklidir

(Godin, 1994). Antik kaynaklar üzerinde yapılan incelemeler, olimpiyat oyunlarında yaşanan kural ihlallerini, önüne geçmek için alınan tedbirleri ve cezalandırma yöntemlerini açıklar mahiyettedir (Yıldıran, 2013). Antik olimpiyat oyunlarında görülen etik dışı davranışların nedenini toplumsal değer yargılarındaki değişmelerde aramak gerekmektedir (Alpman, 1972). Oyunların kutsallıktan arınması sporcuların kuralları ihlal etmeyeceklerine dair ettikleri yeminin yaptırımını da azaltmış ki kazanmak için centilmenlik dışı yollara başvurma durumu giderek artmıştır (Yıldıran, 2014). Fair play kapsamındaki temel ahlaki tutum ve davranışların gittikçe önemini kaybetmesine ve “ne pahasına olursa olsun kazanma” fikrinin ön plana çıkmasına neden olmuştur (Yıldıran, 2005).

Yıldıran ve Yetim(1996) 'in çalışmasına göre, dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabılme konusunda; tüm katılımcılardan belirlenen beden eğitiminin ilk beş amacı arasında 2. sırada yer almıştır. Yıldıran (1992) İngiltere’de sportmenlik uygulamalarının ilk başlangıcı benzer nedenlere dayandığını ve sportmenlik anlayışının derslerle nasıl kazandırılacağına yanında yapılacak çalışmaların sonuçlarına da değinmek gerektiğini belirtmiştir. Sezen ve Yıldıran (2008)’a göre, centilmenliğe aykırı davranışların ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin büyük bir bölümü tarafından benimsenmesi düşündürücü niteliktedir.

Unesco yayınladığı bildiride Fair Play'i, yarışmacının yazılı kuralları katı şekilde yerine getirmesini çok fazla gerektirmediğini ifade etmiştir. Yarışmacı, kuralın amacını anlarsa ve yazılı kuralların dışında rekabetçi sporlarla ilişkili doğru bir ruh olduğunun farkına varırsa, bunun daha kolay olacağını belirtmiştir (Shields ve Bredemeier, 1995). Sportif erdem ilkeleri, okul sporlarından kulüp sporlarına kadar bir eğitim ilkesi olarak; sporcu, eğitimci, aile, hakem, seyirci ve basın tarafından sürekli olarak gündemde tutulmalıdır (Şahin, 1998). Sporcuların yarışma esnasında zorlaşan şartlar altında dahi kurallara uymaları, fırsat eşitliğini bozmama amacıyla haksız avantajları kabullenmemeleri, rakibinin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmamaları, rakibini düşman olarak değil de oyunun gerçekleşmesini sağlayan, eşdeğer haklara sahip bir birey olarak görmeleri ve rakiplerine değer vermeleri Fair Play kavramı ile ifade edilmiştir (Türkmen ve Varol, 2015).

Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi ülke sporunda görülen şiddetin, saldırganlığın ve sportmenlik dışı hareketlerin önlenmesi için toplumu bilinçlendirme faaliyetleri yapsa da (Arıpınar ve Donuk, 2017) okullarda sportmenliğe dönük iyi yapılandırılmış uygulama ve etkinliklere ihtiyaç bulunmaktadır. Green’e göre (1997), eğer sportmenlik kalitesini arttırmaya yönelik okullarda bir şey yapılmazsa sosyal gelişime sporun yaptığı katkı minimum olacaktır.

Spor karşılaşmalarında etik olmayan davranışlar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Spor karşılaşmalarında yaşanan şiddet olayları ve gayri ahlaki durumlar ortaokul öğrencilerini de etkilemektedir. Okullar arası müsabakalara katılan öğrenciler kazanmak için Fair Play davranışlarını bir kenara bırakıp kural dışı davranışlara yönelebilmektedirler. Gelecek nesillerin spor yaparken Fair Play ilkelerini göz önüne almaları oldukça önemlidir. Bu konuda yapılacak çalışmalar geleceğin sporcularını hazırlamada büyük önem taşımaktadır.

Son yıllardaki yetişkin sporcuların Fair Play anlayışına aykırı davranışları nedeniyle çalışmaların başlangıç noktasını ortaokul öğrencileri oluşturmuştur. Ancak bu çabaların başarılı olması için öğrencilerin Fair Play davranışlarını sergileme sıklıklarının belirlenmesi

gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklıkları üzerine geliştirilen ölçeğin günümüz şartlarında ortaokul öğrencileri üzerinde geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Grubu

Araştırma için öğrenci velileri ile görüşülüp onay alındıktan sonra ortaokul müdürlüklerinin de izin vermesi sonucunda araştırmaya katılmayı kabul eden 340'ı kız 269'u erkek olmak üzere toplam 609 ortaokul öğrencisine 2018-2019 öğretim yılı güz döneminde Kayseri, Konya, Sivas, Yozgat ve Niğde illerinde Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeği uygulanmıştır. Comrey'e göre bir araştırmada 500 kişilik örneklem çok iyi ve 1000'i mükemmel olarak sınıflanmıştır (Tavşancıl, 2018). Örneklem sayımız bu doğrultuda oldukça yeterlidir. Araştırmaya katılan öğrenciler oransız küme örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Küme örnekleme yönteminde her ilde yer alan ortaokul sınıfları ve yeteri kadar okul araştırmaya alınır ve sonuç araştırma yapılan illere genellenir (Karasar, 2017).

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kız	340	55,8
	Erkek	269	44,2
Sınıf	5. Sınıf	97	15,9
	6. Sınıf	126	20,7
	7. Sınıf	216	35,5
	8. Sınıf	170	27,9
İl	Kayseri	107	17,6
	Konya	158	25,9
	Niğde	100	16,4
	Sivas	98	16,1
	Yozgat	146	24,0

Veri Toplama Aracı

Efe (2006) tarafından geliştirilen 29 maddelik ilköğretim öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklıkları ölçeği için mail yoluyla iletişime geçilip ölçeğin kullanım izni alınmıştır. Bu ölçek 2006 yılında geliştirildiğinden yıllar içerisinde öğrenci profili, okulların sosyo ekonomik ve fiziki yapısı da değişmiştir. Aynı zamanda öğretim programı da yıllar içerisinde değişikliğe uğramıştır. Bu kapsamda ilköğretim ve ortaokulda yer alan bütün öğretim programlarına değerler eğitimi entegre edilmiştir. Eğitimciler, değerler eğitimi kapsamında öğrencilere yardımseverlik, sevgi, saygı, dostluk, hoşgörü, empati, alçak gönüllülük, kanaatkârlık, özgüven, sabır vb. kazanımları aktarmaktadır. Bu özellikler aynı zamanda Fair Play'in de özünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeğindeki maddelerin günümüz öğretim programlarına uygunluğunu sınamak amacıyla

geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek 4 alt boyut ve 29 maddeden oluşmaktadır. Karşılaşmaya başlamadan önce 6 madde, karşılaşma sırasında 7 madde, karşılaşma sonrasında 6 madde ve genel olarak bir karşılaşma da 10 madde olmak üzere toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Karşılaşma sırasında boyutunda 5. madde; Genel bir karşılaşmada 2, 4, 5, 6, 9 ve 10. maddeler ters kodlu olarak çalışmaktadır. Öğrencilere Fair Play davranışlarını sergileme sıklığına ilişkin ifadelerde 1) Hiçbir zaman; 2) Bazen; 3) Her zaman; seçenekleri sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılmayı kabul eden 305 ortaokul öğrencisinden (5 – 8. sınıf) gelen yanıtlar doğrultusunda ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada kullanılan örneklem büyüklüğü incelenmiş ve faktör analizinin yapılabilmesi için yeterli görülmüştür (Tavşancıl, 2018).

Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek için Varimax döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Analizde faktör yükleri en az .30 olarak belirlenmiştir (Özdamar, 2017). Faktör Analizine başlamadan önce verilerin uygunluğunu saptamak için, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett'ssphericity testi kullanılarak hesaplanmıştır. KMO değeri .736 Barlett's testi sonucu 1658,567 p=0,000; anlamlı çıkmıştır (George ve Mallery, 2001). Analiz sonucunda 14 madde ve 4 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler “takım, seyirci, olumsuz davranış ve rakip” alt başlıkları ile isimlendirilmiştir. Madde faktör yükleri .39 ile 1,03 arasında farklı değer almaktadır. Bu madde yükleri kabul edilebilir düzeydedir (Kline, 1994; Tabachnick ve Fidell, 1989). Ölçek bu yapıyla toplam varyansın %55,128'ini açıklamıştır. Varyans oranları %40 ile %60 arasında olduğunda kabul edilebilir düzeydedir (Tavşancıl, 2018, s, 48).

Cronbach Alpha (α) iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .61, alt boyutlar için; takım .65, seyirci .65, olumsuz davranış .66, rakip .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlar kabul gören güvenirliktedir (Özdamar, 2017, s, 74). Cronbach Alpha'ya ek olarak yapılan test tekrar test yönteminde 81 kişiye aynı test 3 hafta sonra uygulanmış ön ve son test puanları arasındaki fark için Pearson korelasyon testi kullanılmıştır.

Faktörlerin uyumlu dağılımını incelemek için farklı zamanda farklı ortaokullardan 304 öğrenciden veri toplanarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Uyum indekslerinin $\chi^2/sd < 5$; GFI > 0,90; AGFI > 0,90; CFI > 0,90; RMSEA < 0,08; RMR < 0,08 kabul edilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Büyüköztürk vd., 2017). Buna göre ölçekten alınabilecek puanlar 14 ile 42 puan arasında değişmektedir. Olumsuz davranışlar boyutundaki maddeler, ters kodlanarak kullanılmalıdır. Ölçekten alınacak yüksek puanlar, fair play davranışları sergileme sıklığının iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

Tablo 2. Faktör yük değerleri tablosu

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
	*AFA	*AFA	*AFA	*AFA
M4	1,030			
M3	,455			
M6		1,025		
M18		,404		
M25			,698	
M29			,660	
M23			,521	
M24			,468	
M22			,406	
M28			,395	
M14				,815
M16				,587
M7				,538
M1				,489

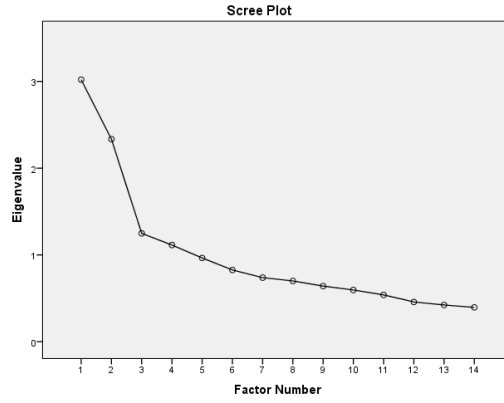
* (AFA) Açıklayıcı faktör analizine ait faktör yükleri

Tablo 2’de açıklayıcı faktör analizine ait faktör yükleri verilmiştir. Buna göre birinci boyut 2 maddeden, ikinci boyut 2 maddeden, üçüncü boyut 6 maddeden, dördüncü boyut 4 maddeden olmak üzere ölçek toplam 14 maddeden oluşmaktadır.

Tablo 3. Açıklanan toplam varyans ve güvenirlik analizi sonuçları

Component	Total	Extraction Sums of Squared Loadings % of Variance	Cumulative %	Cronbach's Alpha
Takım	3,020	21,572	21,572	,65
Seyirci	2,335	16,678	38,250	,65
Olumsuz davranış	1,249	8,923	47,172	,66
Rakip	1,114	7,956	55,128	,71

Tablo 3' de tüm faktörlerin toplam varyansın %55,128'ini açıkladığı görülmüştür.

Şekil 1. Ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi amacıyla her bir faktörün toplam varyansı açıklama oranı

Tablo 4. Test tekrar test sonuçları

	Ortalama	n	ss	t	p
Takım ön test	11,71	81	1,92	,269	,789
Takım son test	11,62	81	2,30		
Seyirci ön test	14,45	81	1,99	-1,633	,101
Seyirci son test	14,96	81	2,00		
Olumsuz davranış ön test	11,56	81	2,17	1,905	,062
Olumsuz davranış son test	11,02	81	2,41		
Rakip ön test	17,48	81	2,57	1,378	,173

Rakip son test 16,96 81 2,64

Tüm alt boyutlarda ilk ve son test puanlarına bakıldığında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Test tekrar test için yapılan pearson korelasyon tablosu

	n	Korelasyon	p
Takım ön test& Takım son test	81	,292	,022**
Seyirci ön test & Seyirci son test	81	,295	,021**
Olumsuz davranış ön test & Olumsuz davranış son test	81	,527	,000**
Rakip ön test& Rakip son test	81	,363	,004*

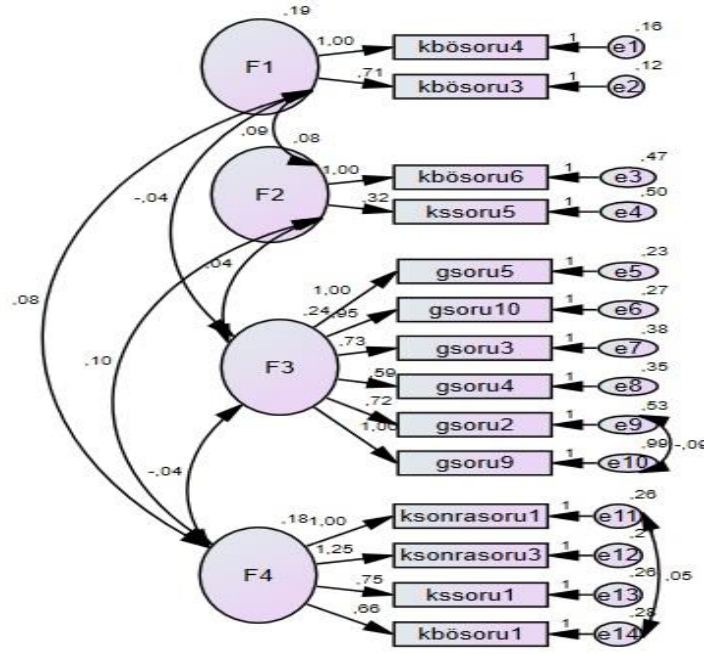
$p<0,05$; $p^{**}<0,01$ =ilişki var; $p>0,05$ =ilişki yok

Takım ön test ile takım son test puanları arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmaktadır ($r=,292$). Seyirci ön test ile seyirci son test puanları arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır ($r=,295$). Olumsuz davranış ön test ile olumsuz davranış son test puanları arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmaktadır ($r=,527$). Rakip ön test ile rakip son test puanları arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmaktadır ($r=,363$).

Tablo 6. Doğrulayıcı faktör analizi uyum değerleri

	χ^2/sd	GFI	AGFI	CFI	RMSEA	RMR
Fair Play	2,420	0,962	0,942	0,929	0,048	0,022

Büyüköztürk vd..(2017)'ne göre kabul edilebilir uyum indeksleri $\chi^2/sd< 5$; GFI> 0,90; AGFI> 0,90; CFI > 0,90; RMSEA < 0,08; RMR < 0,08 dir. Bu sonuçlara göre uyum indekslerin iyi durumda olduğu görülmektedir.

Şekil 2. ölçeğin uyum indeksi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklıkları üzerine geliştirilen ölçeğin günümüz şartlarında geçerlik ve güvenilirliği incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için Varimax döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış ve faktör yükleri en az .30 olarak belirlenmiştir. KMO değeri .736 ve $p=0,000$ anlamlı çıkmıştır. Elde edilen verilere göre, faktör yükleri .30'un üstünde olan 14 maddenin dört faktörde toplandığı görülmüştür. Faktörlerin uyumlu dağılımını incelemek için yapılan doğrulayıcı faktör analizine göre ölçek kabul edilebilir uyum indeks değerine sahiptir. Takım boyutunda varyansın %21,572, seyirci boyutunda %16,678, olumsuz davranış boyutunda %8,923, rakip boyutunda %7,956'ını ve ölçeğin genelinde %55,128'ini açıklamıştır. Ölçeğin bütünü için .61 ve alt boyutlar için takım .65, seyirci .65, olumsuz davranış .66, rakip .71, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Sonuç olarak "Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklığı Ölçeği'nin" ortaokul öğrencilerinin Fair Play davranışlarını sergileme sıklığını belirlemek için uygun, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Literatürdeki çalışmalara (Spence,2003; Vidoni, 2005) uygun bir şekilde uygulama önerisi yapılandırılmıştır. Çalışmada yer verilen etkinlikler 5 ve 6. sınıf düzeyine uygun olarak seçilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri centilmenlik ile ilgili eğitimler için en verimli dönemin ortaokul 5 ya da 6. sınıf olacağını düşünmektedir (Esentürk ve Koç, 2016). Nitekim Yıldırım (2004)'da Fair Play çalışmalarının mümkün olan en erken yaşlarda beden eğitimi dersleri aracılığıyla başlatılmasını önemsemiştir. Sportmenlik çalışmalarının, ilkokul ve ortaokul döneminde; beden eğitimi derslerinde başlatılmasını, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden çıkacak olması bakımından önemli bulunduğunu

vurgulamıştır. Proios (2011) öğrencilerin okul spor ortamlarında sergiledikleri adil olmayan davranışları ile algılanan davranışları arasında farklılık olduğunu ve bunun da cinsiyet ve yaşa göre değişiklik gösterdiğini tespit etmiştir. Kaya (2011) ise sportif rekreasyon programlarında öğrencilerin, “centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme” gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettiklerini vurgulamıştır. Yıldırım'ın (2017) araştırmasında ise üniversite okul ve kulüp takımlarında oynayan sporcuların, müsabaka öncesinde, müsabaka esnasında, müsabaka sonrasında ve genel olarak bir müsabakada Fair Play'e uygun davranışları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri bazı noktalarda ise iç veya dış etkilerden dolayı Fair Play'e uymayan davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Efe ve Yıldırım (2012), okullar arası karşılaşmalara katılan öğrencilerin karşılaşma öncesi Fair Play anlayışları, cinsiyetlerine ve branşlarına göre anlamlı farklılık gösterirken; karşılaşma esnası ve karşılaşma sonrasında cinsiyet ve branşa göre Fair Play anlayışlarında anlamlı farklılığa rastlamamıştır. Yaş değişkenine göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin karşılaşma öncesi, esnası ve sonrası öngörülen Fair Play ilkelerine genellikle uygun davrandıkları, özellikle takım içi yardımlaşmalarının üst düzeyde olduğu ve karşılaşma sırasında seyircilerin olumsuz tezahüratlarından etkilenmediklerini belirtmiştir. Karşılaşma öncesi Fair Play'e uygun davranışlar sergilemede, erkek öğrencilerin kız öğrencilere, branşı futbol olanların branşı voleybol olanlara, II. kademe öğrencilerinin I. kademe öğrencilerine göre üstün olduğunu vurgulamışlardır.

Literatür ile paralel olarak küçük yaş gruplarından itibaren Fair Play davranışlarının önemli olduğu Milli eğitim bakanlığı tarafından da vurgulanmıştır. MEB, değerler eğitimi kapsamında 5. sınıftan itibaren kazanma ve kaybetmeye ilişkin duygular, adil oyun, işbirliği içinde olma vb. ders kazanımlarını beden eğitimi ve spor dersi öğretim programına dahil etmiştir (MEB, 2013; MEB, 2018). Bu bağlamda geliştirilen ölçeğin, uygulamada kullanılmasıyla birlikte beden eğitimi ve spor öğretmenlerine Fair Play kazanımlarını ne ölçüde kazandırabildiğinin bir dönütü olacağından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucunda geçerlik ve güvenilirlik testi yapılan Fair Play davranışlarını sergileme ölçeğinin bütünü ve alt boyutları için elde edilen iç tutarlılık katsayılarının iyi düzeyde olduğu, faktör yükleri açıklanan varyansın da toplam varyansta beklenen seviyenin üzerinde olduğu, farklı zamanlarda alınan ölçümlerin güvenilir sonuçlar verdiği görülmüştür.

ÖNERİLER

Günümüz şartlarında geçerli ve güvenilirliği yapılan bu ölçek ile bireylerin Fair Play davranışlarını sergileme sıklığı belirlenebilir ve sonuçlar doğrultusunda önlemler alınabilir. Ortaokul öğrencilerine, spor kulüplerinde amatör veya profesyonel olarak spor yapan bireyler üzerinde geniş bir örneklem çerçevesinde uygulama yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Alpman, C. (1972). Eğitimin bütünlüğü içinde beden eğitimi ve çağlar boyunca gelişimi. (1.baskı). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Arıpınar, E., & Donuk, B. (2017). *Spor yönetim ve organizasyonlarında etik yaklaşımlar Fair Play*. (5. Basım). İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Efe, Z. B. (2006). Okullararası yarışmalara katılan 1. ve 2. kademe ilköğretim öğrencilerinin fair play davranışlarını sergileme sıklıkları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Efe, Z., & Yıldırım, İ. (2018). Okullararası karşılaşmalara katılan farklı branş, yaş ve cinsiyetteki ilköğretim öğrencilerinin fair play anlayışlarının incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1-4), 1-12. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/36397/411720>
- Eitzen, S. D. (2006). *Fair and foul*. USA: Rowman & Little field Publishers, Inc.
- Esentürk, O. K., & Koç Y. (2016). Beden eğitimi öğretmenlerinin sportmenlik kavramına ilişkin görüşleri.14th International Sport Sciences Congress, Antalya.
- George, D., & Mallery, P. (2001). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Godin G. (1994). *L'esprit sportif çacompte*. Canada: Biblio thè que National edu Québec.
- Green, FT. (1997). Sportsmanship education in secondary school athletics: Athletic directors' perspectives, Unpublished Doctoral Thesis. Texas A & M University. US.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. (32. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, S. (2011). İlköğretim okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul spor programındaki fair play anlayışları: Bolu ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kline, P. (1994). *An Easy guide to factor analysis*. New York: Routledge.
- MEB. (2013). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı uygulama kılavuzu (Ortaokul 5- 8. sınıflar). Ankara.
- MEB. (2018). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.
- Morgan, W. J., Meier, K. V., & Schneider, J. (Ed.) (2001). *Ethics in sport*. USA: Human Kinetics.
- Özdamar, K. (2017). *Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi IBM SPSS, IBM SPSS AMOS ve MINITAB*. (2. Basım). Eskişehir: Sözkese Matbaacılık.
- Proios, M. (2011). Relationship between student perceived conduct in physical education settings and "Unfair" play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 23(2), 421-440. DOI: 10.24985/ijass.2011.23.2.421
- Sezen, G., & Yıldırım, İ. (2008). İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin futbolda fair play çerçevesinde tanımlanmış davranış biçimlerine yaklaşımları. 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Bolu.
- Shields. D. L. L., & Bredemeier, B. J. L. (1995). *Character development and physical activity*. Human Kinetics.
- Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and adolescent mental health*, 8(2), 84-96. <https://doi.org/10.1111/1475-3588.00051>
- Şahin, M. (1998). *Spor ahlakı ve sorunları*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1989). *Using multivariate statistics* (2nd edition). New York: Harper Collins. 371-436.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Topan, A. (2011). Ortaöğretim kurumlarında okullar arası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin fair play anlayışlarının kulüp deneyimlerine göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkmen, M., & Varol, S. (2015). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin belirlenmesi: (Bartın İl Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjces/issue/25668/270721>
- Vidoni, C. (2005). The effects of fair play instruction on 8th –grade physical education students. Unpublished Doctoral Thesis. The Ohio State University.
- Yıldırım İ. (2004). Fair play: Kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27982/305006>
- Yıldırım, İ. (1992). Sporda Fair Play kavramının tarihsel boyutları. 2. Ulusal Spor Bilimleri Kongresi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayın No:3, 394-398.
- Yıldırım, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 3-6. Retrieved from <http://www.dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27983/304948>
- Yıldırım, İ. (2013). Fair play: An etymological, semantic and historical study. *Play Fair! (Academic Supplement)*, 10 (1), 1-4. https://www.academia.edu/9662762/Fair_Play_An_Etymological_Semantic_and_Historical_Study

- Yıldıran, İ. (2014). Antikiteden moderniteye olimpiyat oyunları: İdealler ve gerçekler. *Hece (Batı medeniyeti Özel Sayısı)*, 18(210-212), 555-570.
https://www.researchgate.net/publication/329075989_Antikiteden_Moderniteye_Olimpiyat_Oyunlari_Ideal_ler_ve_Gercekler_Hece_Bati_medeniyeti_Ozel_Sayisi
- Yıldıran, İ., & Yetim, A. (1996). Orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 36-43. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27943/302778>
- Yıldırım, M. (2017). Üniversitelerde okul ve kulüp takımlarında oynayan sporcuların sporda fair play anlayışlarının belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği). İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-15. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inubesyo/issue/29864/298582>

	Taslak Madde No	Madde No	İfadeler	Hiçbir Zaman ☹	Bazen	Her Zaman ☺
Takım	4	1	Kendi antrenörlerime başarılar dilerim.			
	3	2	Kendi takım arkadaşlarıma başarılar dilerim.			
Seyirci	6	3	Seyircilerle selamlaşırım.			
	18	4	Karşılaşmanın sonucu ne olursa olsun, seyirciyi selamlarım.			
Olumsuz davranış	25	5	Bir karşılaşmada sonuç ne olursa olsun hakemleri suçlarım.			
	29	6	Rakip takım arkadaşlarımı kötü sözlerle kızdırırım.			
	23	7	Fair play'e aykırı davranışlarda bulunan rakip takım oyuncularına sert tepki gösteririm.			
	24	8	Karşılaşmadaki kötü oyunumuz taraftarlarımızın fair play'e aykırı davranışlarına sebep olur.			
	22	9	Hak ettiğim halde oynatılmıyorsam, takımın kazanmasını istemem.			
	28	10	Okulun prestiji için faul yaparım.			
Rakip	14	11	Karşılaşmanın sonucu ne olursa olsun, rakip takım oyuncularını kutlarım.			
	16	12	Karşılaşmanın sonucu ne olursa olsun, rakip takım antrenörlerini kutlarım.			
	7	13	Rakip takım oyuncusuna verdiğim zarardan dolayı özür dilerim.			
	1	14	Rakip takım oyuncularına başarılar dilerim.			